

Lidl Danmarks Due Diligence-forpligtelser inden for menneskerettigheder og miljøbeskyttelse

ved køb af varer

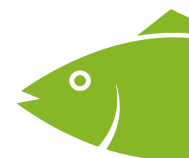

” Vi betragter respekten for og styrkelsen af menneskerettigheder og beskyttelsen af naturen som en grundlæggende forpligtelse for nationer, erhvervslivet og den enkelte person. Vi ser udøvelsen af vores due diligence-forpligtelser som en dynamisk udviklingsproces. Derfor gennemgår vi regelmæssigt dette manifest og udvikler det løbende. “

Indholdsfortegnelse

1. Forord	4
2. Vores principper	5
3. Ledelsens tilgang til gennemførelsen af virksomhedens due diligence-forpligtelser	7
3.1 Identifikation af risici og muligheder	8
3.2 Definition af krav og processer	11
3.3 Implementere og kontrollere	14
3.3.1 Eksistenssikrende lønninger og indkomster	18
3.3.2 Bæredygtig forsyningskæde for kakao	20
3.3.3 Bæredygtig forsyningskæde for fisk og skaldyr	21
3.3.4 Fairtrade-bananer	22
3.3.5 Bæredygtig forsyningskæde for soja	23
3.4 Forbedring	24
3.5 Kommunikation	25
4. Organisation og ansvar	27

1. Forord

Respekt for menneskerettighederne og beskyttelse af miljøet er grundlaget for Lidl's forretningsaktiviteter og er derfor en strategisk hjørnesteen - især når det kommer til indkøb af varer. Vi fokuserer derfor fortsat på at leve op til de sociale og miljømæssige due diligence-forpligtelser i hele vores værdikæde nu og i fremtiden.

Gennemsigtighed er af afgørende betydning for, at dette kan ske på en tilfredsstillende måde. Derfor informerer vi regelmæssigt om resultaterne og udviklingen af vores tiltag som en del af vores bæredygtighedsrapportering. Vi foretager regelmæssige risikoanalyser for løbende at vurdere risiciene. Dette giver os mulighed for yderligere at identificere risici inden for vores forsyningskæde og reagere på en passende måde i fremtiden. Ud fra dette grundlag og set i lyset af dynamikken i de sociale og miljømæssige spørgsmål ved indkøbsprocessen gennemgår vi løbende vores tiltag og udvikler dem i overensstemmelse hermed.

En tæt dialog med vores interessenter hjælper os desuden med at opnå dette. Disse interessenter omfatter vores leverandører, eksperter, civilsamfundsorganisationer og fagforeninger. Vi gennemfører regelmæssig uddannelse og træning af vores medarbejdere og forretningspartnere nu og i fremtiden for yderligere at øge bevidstheden om sociale og miljømæssige spørgsmål. Derudover stræber vi efter at udvide eksisterende partnerskaber og initiativer samt indgå i nye samarbejder.

Med disse tiltag og med vores ledelsestilgang sigter vi mod yderligere at forbedre levevilkårene for vores partnere i forsyningskæderne på en effektiv måde.

Dette manifest er blevet godkendt af ledelsen i Lidl Danmark.

Rasmus Pape

Administrerende direktør for Indkøb, Lidl Danmark

Yderligere henvisninger til CSR

www.om.lidl.dk/ansvarlighed

Kontakt

Lidl Danmark K/S

Profilvej 9

6000 Kolding

csr@lidl.dk

2. Vores principper

Som en af verdens største handelsvirksomheder udvikler Lidl sig inden for bæredygtighed for at sikre morgendagens forretning. Verden står over for enorme udfordringer, og beskyttelsen af miljøet og menneskerettighederne kan kun opnås ved at operere på globalt plan. Set fra et miljømæssigt synspunkt lever menneskeheden i øjeblikket over evne. To ud af tre mennesker lever stadig i ekstrem fattigdom og er afhængige af landbruget. Lidl ønsker at hjælpe med at håndtere disse og andre udfordringer, implementere bæredygtige forbedringer og skabe langsigtede løsninger ved at gøre vores sortiment mere bæredygtigt, mere retfærdigt og sundere.

For at definere, hvad bæredygtighed betyder for Lidl, har vi udviklet en vision, en mission, samt prioriteter og konkrete tiltag inden for rammerne af en strategisk analyse. Ved udarbejdelsen af denne strategi har vi ikke blot rådført os omhyggeligt internt, men også taget hensyn til vores kunders og samfundets forventninger, NGO'ernes prioriteter samt den juridiske udvikling og videnskabelige resultater. Derudover har vi ved udvælgelsen af vores tiltag taget hensyn til den effekt, vi kan opnå ved udformning og påvirkning af vores forsyningskæder.

På denne måde har vi identificeret nøgleområder, der er relevante for vores forretning og afledte aktuelle og fremtidige udfordringer: De vigtigste indsatsområder i bæredygtighedsstrategien for indkøb i Lidl er klimaforandringer, vand, cirkulær økonomi, menneskerettigheder, råvarer, biodiversitet og ansvarlige produkter.

Værditilvæksten i detail- og fødevareproduktionen bliver stadig mere kompleks, og interessenter og virksomheder fra mange forskellige lande er involveret. Disse stadig mere globaliserede forsyningskæder står over for store udfordringer inden for menneskerettigheder og miljø. De risici, der kan påvirke overholdelse af menneskerettighederne, har ofte komplekse årsager og påvirker en hel økonomisk sektor. F.eks. kan sociale risici på områderne for sikkerhed på arbejdspladsen, foreningsfrihed, forskelsbehandling og passende aflønning ofte kun håndteres med systematiske løsninger - det samme gælder overtrædelser af forbuddet mod børne- og tvangsarbejde. Lidl samarbejder derfor også med regeringer, virksomheder, leverandører og civilsamfundsorganisationer og deltager således aktivt i udformningen af en positiv fremtid for hele vores samfund.

Samtidig handler fødevareproduktionen altid om at bruge ressourcerne så effektivt og miljøvenligt som muligt. Derfor kræver ansvarlige dyrknings-, høst- og forarbejdningsmetoder en korrekt balance mellem udbyttet på den ene side og beskyttelse af jord, luft, vandressourcer og biodiversitet på den anden side. Derfor ønsker vi i stigende grad at tilpasse vores ressourceforbrug efter planetens begrænsninger og yde et aktivt bidrag til bevarelsen af økosystemerne gennem vores forretningsaktiviteter.

I dette manifest skitserer vi vores tiltag til at minimere risiciene inden for de centrale indsatsområder, herunder vores forpligtelser og de konkrete skridt, vi gennemfører.

Erklæringer, standarder og retningslinjer

Som en førende handelsvirksomhed er det vores ansvar at overholde menneskerettighederne, beskytte miljøet og forebygge potentielle farer. Grundlaget for menneskerettigheder og miljøbeskyttelse i Lidl Danmark er vores engagement i internationalt anerkendte organisationer, herunder følgende:

- **Verdenserklæringen om menneskerettigheder**
- **FN's verdensmål for bæredygtig udvikling**
- **FN's konvention om børns rettigheder**
- **FN's konvention om kvinders rettigheder**
- **FN's vejledende principper for erhvervsliv og menneskerettigheder**
- **FN's principper vedrørende kvinders ligestilling**
- **Konventioner, grundlæggende arbejdsstandarder og henstillinger fra Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) om arbejdsstandarder og sociale standarder**
- **OECDs retningslinjer for multinationale virksomheder**
- **Dhaka Principles for Migration with Dignity**

Derudover har vores Code of Conduct ikke kun udgjort grundlaget for vores interne processer siden 2006, men er også en del af kontrakterne med vores direkte forretningspartnere. Vi deler nemlig ansvaret for vores forsyningskæder og deres påvirkning med alle vores leverandører. Vi forpligter derfor vores forretningspartnere til at træffe passende foranstaltninger i deres forsyningskæder og håndhæve Code of Conduct over for deres leverandører. Lidl forfølger en nultolerancestrategi med hensyn til passivitet i tilfælde af tvangsarbejde og børnearbejde og undersøger konsekvent mulige overtrædelser inden for rammerne af sine due diligence-forpligtelser.

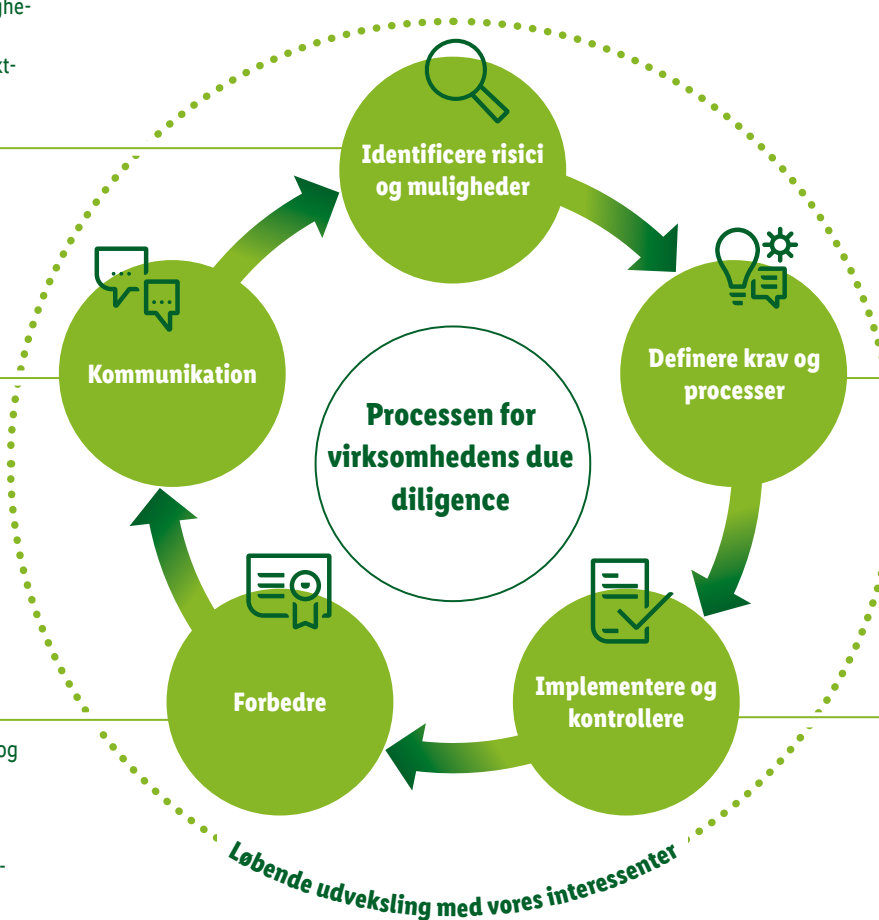
3. Ledelsens tilgang til gennemførelsen af virksomhedens due diligence-forpligtelser

Med vores ledelsestilgang sikrer vi, at CSR-strategien gennemføres på en struktureret måde og overholdes konsekvent. Vi analyserer systematisk de potentielle risici for krænkelse af menneskerettigheder og de miljøpåvirkninger, som findes eller kan opstå i vores forretningsprocesser og i produktionen af produkter af vores egne mærkevarer. Baseret på resultaterne udleder vi derefter konkrete tiltag, der effektivt skal imødegå, undgå og reducere de negative virkninger af vores forretningsaktiviteter..

- Gennemføre sortimentsbaseret væsentlighedsanalyse
- Identificere væsentlige muligheder og risici
- Identificere og evaluere effekt- og designmuligheder

- Gennemsigtig rapportering af resultater og mangler for interne og eksterne målgrupper

- Gennemgå og forbedre krav og processer
- Eliminere, undgå og afbøde negative virkninger
- Adgang til effektive klageprocedurer
- Skadeserstatning ved overtrædelser

- Definere CSR-krav, mål og KPI'er
- Etablere revisionssikre processer
- Sikre målbarhed
- Definere roller og ansvarsområder

- Fordre og overvåge konsekvent implementering i forsyningskæden
- Revision, evaluering og udvikling af forsyningskæder og interessenter

3.1 Identifikation af risici og muligheder

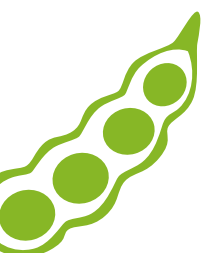
Vi kontrollerer løbende de risici, der er forbundet med produktionen af vores produkter inden for de strategiske indsatsområder, som vi har identificeret. Vi ønsker at gøre økonomiske, miljømæssige og sociale risici målbare for at vurdere risici i vores forsyningskæde ud over de direkte risici for vores forretningsaktiviteter og træffe passende foranstaltninger.

Mulige risici i produktionen af vores egne mærkevarer-produkter vurderes ud fra forskellige indekser: Foruden fra International Trade Union Confederation (ITUC) og Global Slavery Index indsamler vi også data fra FN's fødevare- og landbrugsorganisation og Environmental Performance Index. Derudover er vi i konstant dialog med eksterne interessenter og søger f.eks. ekspertise hos civilsamfundsorganisationer, fagforeninger og andre fagfolk. Sammen med alle disse eksperter identificerer vi de resterende hindringer for håndhævelse af menneskerettighederne, herunder foreningsfriheden.

Vi ønsker også systematisk at identificere potentielle risici inden for vores forsyningskæde. For at gøre dette foretager vi en yderligere risikovurdering på tværs af sortimentet. Vi undersøger den direkte negative indvirkning på menneskerettighederne i vores forretning, samtidig med at vi tager hensyn til miljørisici såsom vandforurening eller udledning af drivhusgasser. Disse kan igen have en negativ indvirkning på menneskerettigheds-spørgsmål. Vores analyse dækker naturligvis alle niveauer af værditilvækst fra udvinding af råmaterialer til den endelige produktion.

For at kunne vurdere eksisterende risici eller faktiske virkninger kvantitativt, har vi defineret kriterier og indikatorer for alle indsatsområder. Disse faktorer gør risiciene målbare og sammenlignelige: Klimarelaterede risici er f.eks. baseret på, hvor mange drivhusgasser der udledes i hele forsyningskæden, og risikoen for tab af biodiversitet som følge af sandsynligheden for, at arter udryddes ved produktion af produkter. Baseret på disse faktorer og de tilsvarende indkøbsmængder modellerer vi tilsvarende, hvilke forsyningskæder der er særligt risikofyldte, på hvilke områder værditilvæksten præsenterer de største risici for arbejdstagere og små landmænd, og hvor vi har den største påvirkning.

I den samlede risikovurdering af vores egne mærkevarer produkter har vi identificeret følgende råvarespecifikke sociale og miljømæssige risici:

Vores risikoanalyse – råvarer, risici og landefordeling

BANANER

- Sociale risici
- Børnearbejde: Brasilien, Ecuador, Filippinerne
 - Tvangsarbejde: Indien, Indonesien
 - Arbejdstagers rettigheder: Brasilien, Kina, Filippinerne
 - Diskrimination: Indien, Indonesien

- Miljørisici
- Biodiversitet: Ecuador, Indien
 - Klimamodtagelighed: Indien, Filippinerne
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Brasilien, Ecuador, Indonesien
 - Vandrisici: Brasilien, Indien

FISK

- Sociale risici
- Børnearbejde: Filippinerne, Thailand, Vietnam
 - Tvangsarbejde: Kina, Thailand, Vietnam
 - Arbejdstagers rettigheder: Indonesien, Thailand, Vietnam
 - Diskrimination: Marokko, Mexico, Indonesien

- Miljørisici
- Biodiversitet: Kina, Indien, USA
 - Klimamodtagelighed: Indien, USA
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Brasilien, Malaysia, Vietnam
 - Vandrisici: Chile, Kina, Indien

BOMULD

- Sociale risici
- Børnearbejde: Indien, Turkmenistan, Usbekistan
 - Tvangsarbejde: Indien, Pakistan, Usbekistan
 - Arbejdstagers rettigheder: Indien, Pakistan, Usbekistan
 - Diskrimination: Indien, Pakistan

- Miljørisici
- Biodiversitet: Indien, Tyrkiet, USA
 - Klimamodtagelighed: Indien, Pakistan, USA
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Brasilien, Kina, Indien
 - Vandrisici: Kina, Indien, USA

HASSELNØDDER

- Sociale risici
- Børnearbejde: Aserbajdsjan, Georgien, Tyrkiet
 - Tvangsarbejde: Kina, Georgien
 - Arbejdstagers rettigheder: Kina, Iran, Tyrkiet
 - Diskrimination: Aserbajdsjan, Iran

- Miljørisici
- Biodiversitet: Georgien, Tyrkiet, USA
 - Klimamodtagelighed: USA
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Aserbajdsjan, Kina, Georgien
 - Vandrisici: Aserbajdsjan, Kina, Iran

BLOMSTER OG PLANTER

- Sociale risici
- Børnearbejde: Etiopien, Kenya
 - Tvangsarbejde: Etiopien, Kenya, Thailand
 - Arbejdstagers rettigheder: Etiopien, Kina, Malaysia
 - Diskrimination: Etiopien, Kenya

- Miljørisici
- Biodiversitet: Etiopien, Ecuador, Kenya
 - Klimamodtagelighed: Kenya, Thailand
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Ecuador, Colombia, Malaysia
 - Vandrisici: Etiopien, Kina, Kenya

KAFFE

- Sociale risici
- Børnearbejde: Etiopien, Colombia
 - Tvangsarbejde: Etiopien, Indonesien, Colombia
 - Arbejdstagers rettigheder: Brasilien, Guatemala, Indonesien
 - Diskrimination: Etiopien, Honduras, Indien

- Miljørisici
- Biodiversitet: Indonesien, Honduras, Vietnam
 - Klimamodtagelighed: Brasilien, Indien, Vietnam
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Brasilien, Indonesien, Colombia
 - Vandrisici: Brasilien, Indonesien, Vietnam

KAKAO

- Sociale risici
- Børnearbejde: Elfenbenskysten, Ghana, Nigeria
 - Tvangsarbejde: Elfenbenskysten, Ghana, Indonesien
 - Arbejdstagers rettigheder: Brasilien, Elfenbenskysten, Indonesien
 - Diskrimination: Elfenbenskysten, Ghana, Indonesien

- Miljørisici
- Biodiversitet: Elfenbenskysten, Ghana, Indonesien
 - Klimamodtagelighed: Dom. Republik, Nigeria
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Brasilien, Ecuador, Elfenbenskysten, Ghana
 - Vandrisici: Brasilien, Ghana, Nigeria

PALMEOLIE

- Sociale risici
- Børnearbejde: Elfenbenskysten, Nigeria
 - Tvangsarbejde: Indonesien, Malaysia, Thailand
 - Arbejdstagers rettigheder: Indonesien, Colombia, Malaysia
 - Diskrimination: Guatemala, Indonesien, Papua Ny Guinea

- Miljørisici
- Biodiversitet: Ecuador, Indonesien, Papua Ny Guinea
 - Klimamodtagelighed: Indonesien, Malaysia, Thailand
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Indonesien, Malaysia, Thailand
 - Vandrisici: Indonesien, Nigeria, Thailand

RIS

- Sociale risici
- Børnearbejde: Bangladesh, Indien, Vietnam
 - Tvangsarbejde: Indien, Thailand, Vietnam
 - Arbejdstagers rettigheder: Kina, Thailand, Vietnam
 - Diskrimination: Indien, Indonesien, Myanmar

- Miljørisici
- Biodiversitet: Kina, Indien, Vietnam
 - Klimamodtagelighed: Indien, Myanmar, Vietnam
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Kina, Indien, Vietnam
 - Vandrisici: Kina, Indien, Vietnam

SOJA

- Sociale risici
- Børnearbejde: Indien, Nigeria, Paraguay
 - Tvangsarbejde: Kina, Indien, Ukraine
 - Arbejdstagers rettigheder: Brasilien, Indien, Ukraine
 - Diskrimination: Bolivia, Indien

- Miljørisici
- Biodiversitet: Argentina, Kina, Indien
 - Klimamodtagelighed: Indien, Canada, USA
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Bolivia, Brasilien, Paraguay
 - Vandrisici: Brasilien, Kina, Indien

TE

- Sociale risici
- Børnearbejde: Indien, Kenya, Sri Lanka
 - Tvangsarbejde: Kina, Indien, Sri Lanka
 - Arbejdstagers rettigheder: Kina, Indien, Kenia
 - Diskrimination: Indien, Kenya, Tyrkiet

- Miljørisici
- Biodiversitet: Kina, Indien, Kenia
 - Klimamodtagelighed: Indien, Kenya, Vietnam
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Kina, Indien, Indonesien
 - Vandrisici: Kina, Indien, Vietnam

CELLULOSE

- Sociale risici
- Børnearbejde: Kina, Indonesien, Rusland
 - Tvangsarbejde: Kina, Indonesien, Rusland
 - Arbejdstagers rettigheder: Brasilien, China, Indonesien
 - Diskrimination: Brasilien, Indonesien

- Miljørisici
- Biodiversitet: Indonesien, Canada, Rusland
 - Klimamodtagelighed: Japan, Canada, USA
 - Arealudnyttelse og skovrydning: Brasilien, Kina, Indonesien
 - Vandrisici: Brasilien, Kina, USA

Grafen viser de mest strategisk relevante råmaterialer hos Lidl, hvad angår indkøbsvolumen. Med udgangspunkt i internationale risikoindekser er de største sociale og miljømæssige risici modelleret i forhold til mulige oprindelseslande for varer.

Identificerede risici for mennesker og miljø

Som led i vores ledelsestilgang har vi identificeret følgende væsentlige risici for mennesker og miljø. På dette grundlag har vi udviklet effektive skridt til yderligere at minimere disse risici og løbende rapportere om dem som en del af vores due diligence-forpligtelse.

Sociale risici

Børnearbejde: Beskæftigelse af børn i skolealderen og under sundhedsfarlige ansættelsesforhold

Tvangsarbejde: Menneskehandel, tvang, trusler, tilbageholdelse af lønninger, opbygning af gældsbyrder, f.eks. gennem høje ansættelsesgebyrer for erhvervelse af arbejde

Utilstrækkelige arbejdstagerrettigheder: Løn under eksistensminimum, sundhedsskader forårsaget af manglende sikkerhed på arbejdspladsen, begrænsninger i foreningsfriheden, umenneskelige arbejdstider og diskrimination, chikane eller misbrug på arbejdspladsen

Diskrimination: Enhver skelnen, udelukkelse eller præference, bl.a. på grundlag af køn, religion, hudfarve eller oprindelse, som medfører ulige behandling eller forringelse

Miljømæssige risici

Biodiversitet: Tab af økosystemtjenester og biodiversitet

Klimamodtagelighed: Sårbarhed for negative påvirkninger af klimaforandringer

Arealudnyttelse og skovrydning: Skovrydning af skovarealer til fordel for andre arealanvendelsesformer, tab af levesteder

Vandrisici: Vandmangel, manglende adgang til vandforsyning, vandforurening

3.2 Definition af krav og processer

Integrering af CSR-krav og -processer i almindelige forretningsgange er et centralt element i virksomhedens due diligence-forpligtelse. Kun på denne måde kan de ønskede forbedringer gennemføres med succes.

Når råvarespecifikke risici identificeres og evalueres, rådgives og drøftes de derfor med de nationale indkøbsafdelinger, de strategiske leverandører og relevante NGO'er. Resultatet af denne konsultationsproces er bindende for indkøbsafdelingen og for alle leverandører, som kan ses på vores hjemmeside. Dette manifest udvikles løbende og definerer mål og tiltag, hvormed Lidl Danmark har til formål at undgå eller reducere de respektive sociale og miljømæssige risici i forbindelse med indkøb af råvarer.

Manifesterne er integreret i vores indkøbspraksis som et bindende krav. Derudover er vores indkøbere systematisk uddannet i målene for råmaterialer, så de tager hensyn til disse mål, når de foretager indkøbsbeslutninger.

Lidl fastholder konsekvent, at alle indkøbere overholder kravene. Derudover fremmer vi aktive udvekslinger og indgår i dialog med NGO'er og medarbejderrepræsentanter for at forbedre arbejdsvilkårene i vores forsyningskæde og sikre overholdelse af menneskerettighederne.

KAKAO

- Siden **2017** er alle produkter af egne mærkevarer i fast sortiment hos Lidl Danmark konverteret til **100 % UTZ-, Rainforest Alliance-, Fairtrade single source-** eller **økologisk certificeret** kakao.

FISK

- Siden **2017** er fisk og skaldyr, der er permanent anført som egne mærkevarer produkter i fast sortiment inden for områderne frisk fisk, frosne fisk og fiskedelikatesse, **MSC-certificeret**.

PALMEOLIE

- Siden **2018** har vi **udelukkende brugt Segregeret certificeret palmeolie** til produkter af egne mærkevarer.
- Siden **2018** har vi skiftet nonfood-produkter fra egne mærkevarer til **Mass Balance-certificeringsmodellen i Roundtable on Sustainable Palm Oil**.

FISK

- Siden **2018** bruger Lidl Danmark kun **ASC- eller økologiske certificerede råvarer** i hele sit faste sortiment for varer, der er permanent anført som produkter af egne mærkevarer inden for **fisk og skaldyr fra akvakultur**.

TE

- Siden **2019** er **100 %** af grøn, sort og rooiboste hos Lidl Danmark **Fairtrade-, Rainforest Alliance-, økologisk- eller UTZ-certificeret**.

FRUGT OG GRØNT

- **100 %** certificering af vores varer i henhold til miljømæssige og sociale standarder som f.eks. **GLOBALG.A.P og GLOBALG.A.P GRASP** samt andre certificeringer som f.eks. **Fairtrade**.

KAFFE

- **100 % certificering** af vores faste sortiment af egne mærkevarer – forudsat at der findes en certificeringsstandard i producentlandet, og at varerne er til rådighed.

TE

- Ved udgangen af **2020** satser vi på at opnå en **råvarecertificering** på 50 % af urtete og frugtte ved **Fairtrade, Rainforest Alliance, økologisk eller UETB/UTZ** – hvis råvaren er til rådighed i det pågældende producentland og i den respektive kvalitet.

TEKSTILER

- Siden 2014 har vi været en del af Greenpeace Detox-kampagnen og har forpligtet os til at fjerne alle farlige kemikalier fra vores tekstilproduktion.

BLOMSTER OG PLANTER

- **100 %** certificering af vores varer ved udgangen af **2020** i henhold til miljømæssige og sociale standarder som f.eks. **GLOBALG.A.P** og **GLOBALG.A.P GRASP** samt andre certificeringer som f.eks. **Fair-trade**.

CELLULOSE

- Ved udgangen af **2021** er **100 %** af vores fødevarer og near-food-produkter, herunder husholdningsartikler og kosmetiske produkter, omlagt til enten **genanvendt materiale** eller **FSC-certificerede** jomfrufibre. I særlige tilfælde kan PEFC-certificeret materiale også anvendes til individuelle varer med begrænset tilgængelighed af **FSC-certificeret råmateriale**.
- Ved udgangen af **2021** er **100 %** af alle nonfood-tilbudsvarer såsom tekstiler, sko, have-/campingartikler, møbler, legetøj, dekorationsgenstande, medieelektronik, papirvarer samt værktøj og brugervejledninger desuden omlagt til **FSC- eller PEFC-certificeret materiale**.

BOMULD

- Ved udgangen af **2025** forventer vi at bruge **100 %** bomuld fra bæredygtige kilder, som **Cotton Made in Africa, Organic, Global Organic Textile Standard** eller **Fairtrade-standarden** på vores Nonfood-produkter.

3.3 Implementere og kontrollere

Vi ser implementeringen af vores due diligence-forpligtelser som en dynamisk proces, hvis omfang og udformning vi løbende reviderer og udvikler yderligere med hjælp fra eksterne interessenter og partnere (f.eks. civilsamfundsorganisationer og medarbejderrepræsentanter).

Først og fremmest fokuserer vi på at reducere eller undgå menneskerettigheds- og miljørisici i forbindelse med produktionen af vores egne mærkevarer produkter. Det gør vi, fordi disse produkter ikke kun tegner sig for størstedelen af vores salg. Vi er også direkte ansvarlige for dem. Vi integrerer den viden, vi udleder fra vores forsyningskædeanalyse, i vores interne processer og indkøbskrav. Samtidig skaber vi også en politik for vores forretningspartnere. Denne politik definerer, hvordan der bør etableres sociale forvaltningssystemer for at understøtte en due diligence-tilgang i forsyningskæden. Inden for handel med mærkevarer bidrager vi også med vores idéer til en mere bæredygtig tilrettelæggelse af forsyningskæder, og vi forventer, at kravene tages i betragtning af mærkeindustrien.

For effektivt at håndtere eventuelle negative virkninger og sikre respekten for menneskerettighederne i vores forsyningskæder skal alle parter inddrages. Derfor ønsker vi at øge bevidstheden blandt alle relevante medarbejdere og forretningspartnere om de nøgleemner, som Lidl har defineret, gennem specifikke uddannelser og kurser. CSR-ledere gennemfører regelmæssigt interne workshops for alle indkøbere samt et forsyningskæderelateret kursusforløb, der leveres af eksperter fra organisationer som Save the Children, GIZ, CARE eller Fairtrade.

Som en del af vores ledelsestilgang kræver vi en konsekvent overholdelse af alle tiltag fra vores partnere. Dette omfatter også kontrol og evaluering af vores leverandører på grundlag af CSR-kriterier samt gennemførelse af uafhængige revisioner.

Ud over certificeringer er vi også aktivt engageret i en mere bæredygtig råvareproduktion i fødevarersegmentet: Vi støtter forskellige projekter, der tager udgangspunkt i vores forsyningskæder, og støtter især uddannelse af små landmænd inden for bæredygtigt landbrug.

Vi er opmærksomme på, at mange af vores risikoforsyningskæder primært beskæftiger kvinder, og at disse er særligt truet af potentielle krænkelse af menneskerettighederne af forskellige, delvist landespecifikke eller branchespecifikke årsager. Derfor har Lidl Danmark underskrevet FN's principper vedrørende kvinders ligestilling.

FN's principper vedrørende kvinders ligestilling

Væsentlige risici: Diskrimination

Lidl Danmark har i 2020 underskrevet FN's principper vedrørende kvinders ligestilling (WEPs). WEPs er et fælles initiativ fra UN Women og UN Global Compact. Det er det første globale initiativ, der adresserer spørgsmålet om at fremme og styrke kvinder i forsyningskæder og virksomheder. Det er rettet mod virksomheder og koncerner og omfatter følgende syv principper for styrkelse af kvinder i virksomheder:

1. Etablering af en ligestillingskultur.
2. Fair behandling af alle mænd og kvinder i erhvervslivet.
3. Respekt for og fremme af menneskerettigheder og ikke-diskrimination.
4. Sikring af sundhed, sikkerhed og trivsel for alle arbejdstagere.
5. Fremme af kvinders almene dannelse, uddannelse og faglige udvikling.
6. Fremme af iværksætteri hos kvinder, styrke deres rolle på indkøbsmarkedet og respekt for deres værdighed i alle markedsføringsaktiviteter.
7. Fremme af ligestilling gennem fællesskabsinitiativer og lobbyvirksomhed. Måling og offentliggørelse af fremskridt inden for ligestilling mellem mænd og kvinder.

Vi glæder os meget over den stigende betydning af spørgsmålene om lige rettigheder og ligestilling mellem mænd og kvinder, som er vigtige for os.

Vi ønsker også at fremme en styrkelse af kvinderne i forsyningskæden. F.eks. fokuserer et projekt i Guatemala på at styrke kvindernes rolle i kaffeproduktionen, mens vi på Elfenbenskysten arbejder på et projekt med brugen af bæredygtige dyrkningsmetoder i kakaoproduktionen. Alene med dette projekt har vi nået 18.000 små landmænd (se også 3.3.2 Bæredygtig forsyningskæde for kakao). Som en del af Lidl's sojainitiativ understøtter vi også små landmænd i Brasilien med at producere bæredygtig soja (se også 3.3.5 Bæredygtig forsyningskæde for soja).

Alle disse projekter har til formål at styrke råvareproducenterne og udvide deres viden og kapacitet, så de kan øge indtjeningen og tilpasse sig virkningerne af klimaforandringerne i tide. Vi udfører disse tiltag sammen med anerkendte partnere som Fairtrade, CARE, UTZ, RTRS og GIZ.

Vi er overbeviste om, at ved samarbejde med civilsamfundsorganisationer, eksperter og andre virksomheder kan vi opnå effektive og langsigtede forbedringer i forsyningskæderne. Derfor samarbejder vi med relevante interessenter, indgår partnerskaber med multi-interessenter eller deltager i eksisterende initiativer med multi-interessenter. Lidl er f.eks. medlem af RTRS Board, aktivt medlem af World Banana Forum, deltager i Danisk Alliance for Ansvarlig Soja, stiftende medlem og bestyrelsesmedlem af German Initiative on Sustainable Cocoa, sidder i GLOBALG.A.P GRASP's tekniske rådgivende udvalg og er medlem af arbejdsgrupper inden for Bangladesh Accord, ACT-initiativet og RSPO.

Vores partnere

Produktcertificeringer:

Initiativer med multi-interessenter:

Partnere:

En anden vigtig del af vores tilgang er uafhængige kontroller, f.eks. gennem vores certificeringer eller gennem sociale revisioner. Vi mener, at disse revisioner er det eneste middel til at forbedre arbejdsvilkårene og afsløre skjulte overtrædelser af f.eks. forbuddet mod tvangsarbejde. Ikke desto mindre er disse kontroller foretaget af uafhængige parter et vigtigt middel til at identificere potentielle risikoindikatorer og specifikt gennemgå situationen i forsyningskæden. For eksempel gennemføres der på internationalt plan risikobaserede sociale revisioner (SEDEX) i forsyningskæden i fødevarersegmentet for at kontrollere arbejdsvilkårene og løbende forbedre dem. Uafhængige revisorer vurderer, om bestemmelser for sundhedsbeskyttelse, lovbestemte arbejdstider, arbejdstagerrettigheder og andre krav overholdes. Vi arbejder med GLOBALG.A.P GRASP i vores forsyningskæder for frugt og grønt. Eksterne revisorer evaluerer os mulighed for at evaluere alle vores landmænd på grundlag af grundlæggende sociale indikatorer.

I nonfood-sektoren gennemgår vi regelmæssigt menneskerettighedsstandarden og gennemfører årlige uafhængige sociale revisioner (AMFORI-BSCI) for alle vores producenter af vores egne mærkevarer produkter i ikke-europæiske produktionslande. Vi evaluerer systematisk resultaterne af disse revisioner, og på dette grundlag træffer vi derefter vores indkøbsbeslutninger.

Selvfølgelig kommunikerer vi også vores forventninger til vores leverandører i denne branche. I målrettede politikker opfordrer vi dem til proaktivt at forebygge børnearbejde og tvangsarbejde, f.eks. i vores politik om ansvarlig rekruttering.

Derudover er vi også involveret i nonfood-branchen gennem forskellige projekter og støtteforanstaltninger for at imødegå miljømæssige og sociale udfordringer, især i tekstilproduktionen: Lave arbejds- og miljøstandards og højt forbrug af råvarer, kemikalier, energi og vand.

Fra 2009 til 2019 gennemførte vi sammen med vores partner GIZ i Bangladesh og Kina intensive finansieringsprojekter for omkring 200 leverandører, hvor miljø-, arbejds- og sikkerhedsstandards blev formidlet. Dette var et godt skridt på vejen for at nå målene i Greenpeace Detox-kampagnen, som Lidl forpligtede sig til i 2014. For at opnå bedre sikkerheds- og brandsikkerhedsstandards for tekstilproducenter i det vigtige produktionsland Bangladesh, har Lidl underskrevet den internationale overenskomst om brand- og bygningssikkerhed, den såkaldte Bangladesh Accord. Derudover gør vi også en indsats direkte på produkt og råmateriale for at forbedre miljømæssige og sociale påvirkninger. Med vores Cradle-to-Cradle-kollektion fremstiller Lidl tekstilprodukter, som er udviklet til den biologiske cyklus, dvs. fuldt nedbrydelige.

Lidl samarbejder med sine forretningspartnere for at forbedre situationen i tilfælde af overtrædelser af arbejdsrettigheder i forsyningskæden. I tilfælde af overtrædelser af menneskerettighederne ophører et forretningsforhold kun, hvis alle andre muligheder er taget i betragtning. For bedre at forstå konsekvenserne af menneskerettighedskrænkelser i vores forsyningskæde, gennemfører vi tre sociale konsekvensanalyser årligt ud over de sociale revisioner, de såkaldte Human Rights Impact Assessment, som vi også offentliggøre.

På de følgende sider præsenterer vi et udvalg af specifikke cases og forklarer de tiltag, som vi har indført i de berørte forsyningskæder baseret på identificerede risici.

3.3.1 Eksistenssikrende lønninger og indkomster

Væsentlige risici: Diskrimination, lave lønninger

Lidl anerkender en eksistenssikrende indkomst gennem en tilstrækkelig løn som en grundlæggende menneskeret. Kun på denne måde kan medarbejdere og arbejdstagere skabe en værdig levestandard for sig selv og deres familier. Hundreder millioner mennesker verden over lever imidlertid fortsat i fattigdom. Ofte har disse mennesker løn eller indkomster, der er for lave til at opretholde leveomkostninger. Navnlig kan landmænd i vækst- og udviklingslande næppe leve af deres arbejde, selv om de yder et vigtigt bidrag til den globale værdiskabelse.

En eksistenssikrende løn eller indkomst er beregnet til at dække fødevarer, vand, bolig, uddannelse, sundhedspleje, transport, beklædning og andre basale behov. Dette inkluderer også opsparinger til uventede hændelser.

Allerede i 2006 forpligtede Lidl's Code of Conduct sig klart til målet om eksistenssikrende løn og har siden været forpligtet til bedre lønninger, hvilket f.eks. sikres gennem vores Fairtrade-certificerede produkter.

Hidtil er den vigtigste udfordring fortsat: Hvordan kan vi samarbejde med andre aktører for at hjælpe flere mennesker i vores forsyningskæder med at opnå en eksistenssikrende løn eller indkomst? Til dette har Lidl og andre virksomheder indgået en frivillig forpligtelse til eksistenssikrende indkomst og løn. Sammen forpligter vi os til følgende nøgleaktiviteter og uddanner vores partnere og indkøbere til at gennemføre dem:

- **Fremme accept på virksomhedsniveau**

Vi sikrer, at alle der er involveret i vores virksomhed, udvikler en forståelse af den presserende vigtighed af eksistenssikrende indkomst og løn.

- **Forankring i retningslinjer for bæredygtighed**

Målet med vores egne politikker er at håndhæve eksistenssikrende indtægter og lønninger i vores globale forsyningskæder. Vi har allerede positioneret os tydeligt med vores Code of Conduct siden 2006.

- **Øge gennemsigtigheden i forsyningskæder**

Vi ønsker at skabe større gennemsigtighed for bedre at kunne vurdere virkningen af vores egne mærkevare produkter på lønninger og indkomst. For mere information om vores konkrete planer for større gennemsigtighed, [se 3.5 Kommunikation](#)

- **Identificere risici**

Vi vil udvikle en endnu bedre forståelse af, hvilke råstoffer og i hvilke indkøbsregioner og forsyningskædestrukturer, der udgør en særlig høj risiko for lave indkomster og lønninger.

Som en del af vores medlemskab af [Fruit Juice Platform](#) støtter vi i øjeblikket en undersøgelse, der skal fastslå indkomst- og lønforskelle i appelsindyrkning i Brasilien.

- **Fastlægge og reducere indkomst- og lønforskelle**

Vi udfører en analyse af indkomst- og lønforskelle på producentniveau i vores globale forsyningskæder med særlig høj risiko.

Med udviklingen af WayToGo-chokolade i 2019 er Lidl med til at sikre højere indkomster for ghanesiske kakaoproducenter. I 2018 havde kun ca. 52 % af kakaoproducenterne i Ghana en indkomst, der anses for at være eksistenssikrende. Som led i partnerskabet med Fairtrade, landmændenes kooperativ Kuapa Kokoo og NGO'en Rikolto betaler Lidl i Ghana en præmie, der overstiger Fairtrade-præmien for hvert ton kakao, der anvendes i WayToGo-chokolade. Disse penge vil blive brugt på projekter, der yderligere og bæredygtigt forbedrer de små landmænds indkomstsituation. Vores projekt vil nå op til 440 mindre landmænd i det første år, og en fjerdedel af dem er kvinder.

- **Fremme af ansvarlig indkøbspraksis**

Vi analyserer påvirkningen af reducerede indkomster og lønforskelle i risikoforsyningskæder. Baseret på resultaterne vil vi udvikle en ansvarlig indkøbspraksis og tilhørende implementeringsstrategier i tæt samarbejde med vores indkøbere og leverandører.

Lidl var den første tyske fødevarerforhandler, der deltog i initiativet "Action Collaboration Transformation". [ACT](#) er den første globale aftale, der tager sigte på områdebaserede takstafalter for tekstilindustrien i producentlande. De lønninger, der forhandles inden for disse rammer, understøttes af en ansvarlig indkøbspraksis hos de deltagende virksomheder. ACT har også udviklet en mekanisme til evaluering af initiativets effekt: Tekstilproducenter og medarbejderrepræsentanter vurderer, hvor effektivt virksomhederne gennemfører deres opgaver og giver mulighed for højere lønninger i overensstemmelse hermed. ACT's fokuslande er som udgangspunkt Cambodja, Myanmar, Bangladesh og Tyrkiet.

- **Evaluere effekten**

Vi identificerer og afprøver metoder til effektivt at analysere og evaluere effekten af vores tilgang på producenteres indkomst og lønninger.

3.3.2 Bæredygtig forsyningskæde for kakao

Væsentlige risici: Børnearbejde, tvangsarbejde, lave lønninger, klimaforandringer, tab af biodiversitet, skovrydning

Kakao spiller en vigtig rolle som råmateriale i vores sortiment. Vores risikoanalyse viser, at både menneskerettigheder og miljørisici findes i forsyningskæden – især i dyrkning. I de største vækstlande i Vestafrika er kakao-produktionen ofte forbundet med krænkelse af menneskerettighederne såsom børnearbejde, tvangsarbejde og uretfærdig løn under eksistensminimum. Desuden truer kraftigt svingende priser indkomsterne for små landmænd, der producerer 90 % af verdens kakaohøst. De økologiske risici ligger i rydning af tropiske regnskove og yderligere ændringer i arealanvendelsen. I Vestafrika steg kakaodyrkningsarealet med mere end 107 % mellem 1961 og 2011, og dette er en væsentlig årsag til tabet af regnskovsarealer i regionen. Skovrydning fører til høje udledninger af drivhusgasser og bringer dermed ikke blot økosystemernes funktionalitet, men også lokalbefolkningens levebrød i fare.

For at håndtere disse virkninger i kakaoforsyningskæden forpligter vi først og fremmest vores leverandører til at overholde Lidl's Code of Conduct. Vi forudsætter også indkøb af kakao fra certificeret dyrkning, f.eks. i henhold til Fairtrade-principperne. Dette sikrer bedre priser for små landbrugsfamilier og værdige arbejdsvilkår for arbejdstagere på plantager i udviklings- og vækstlande. Samtidig sørges der for at beskytte skove og økosystemer i overensstemmelse med Fairtrade-principperne. Siden udgangen af 2016 har Lidl Danmark indkøbt kakao fra 100 % certificeret dyrkning til alle produkter af egne mærkevarer.

Lidl Danmark tilbyder også økologisk kakao fra økologisk landbrug. Dette bidrager til at beskytte klimaet og de omkringliggende økosystemer. Mange standarder for økologisk dyrkning indeholder også sociale kriterier.

For aktivt at fremme miljømæssigt og socialt ansvarlig dyrkning har Lidl og GIZ finansieret oprettelsen af et uddannelsescenter på Elfenbenskysten for

kakaoproducenter og små kakaobønder fra 2012 til 2019. Uddannelse og videreuddannelse i bæredygtige og rentable dyrkningsmetoder nåede op på 18.000 bønder.

De små landmænds indkomstsituation er fortsat en central udfordring. I 2019 var Lidl den første detailhandler i verden til at skabe et private label med WayToGo-projektet, som havde til formål direkte at påvirke højere indkomster for ghanesiske kakaobønder. Lidl arbejder sammen med Fairtrade, kooperativet Kuapa Kokoo og NGO'en Rikolto. Projektet har til formål at forbedre lønsituationen for ghanesiske kakaobønder: Lidl betaler en ekstra Fairtrade-præmie for at skabe indkomststigning blandt kakaobønderne. I projektet kan kakaoens oprindelse spores individuelt til dyrkningskooperativerne i Ghana, der producerer kakao til Fairtrade-certificeret chokolade. Vi og vores samarbejdspartnere besøgte disse kooperativer og fik et dybere indblik i deres arbejde.

Vores WaytoGo-chokolade sælges allerede i Belgien og Holland og vil i fremtiden blive tilbudt i Lidl i alle europæiske lande. Med projektet understreger vi endnu en gang vores engagement i fairtrade.

Yderligere oplysninger om vores tiltag i kakaoforsyningskæden er sammenfattet i [manifest for mere bæredygtigt indkøb af kakao](#).

3.3.3 Bæredygtig forsyningskæde for fisk og skaldyr

Væsentlige risici: Tvangsarbejde, spild af ressourcer, tab af biodiversitet

Vores risikoanalyse har vist, at beskyttelsen af fiskebestandene og støtten til sårbare arbejdstagere er afgørende i fiskerisektoren. Havene stabiliserer klimaet og er levested for mange dyre- og plantearter. Fisk er en vigtig fødekilde for millioner af mennesker, og fisk er desuden den vigtigste proteinkilde i mange udviklingslande. Ifølge FN's fødevare- og landbrugsorganisation (FAO) betragtes 33 % af de kommercielt anvendte fiskebestande at være overfisket, og 60 % betragtes at være maksimalt udnyttet (fra: Juli 2018). Overfiskning truer ikke blot millioner af menneskers ernæringsgrundlag, det truer også biodiversiteten.

Lidl er aktivt engageret i at håndtere hav- og fiskeprodukter mere ansvarligt. Vi er derfor meget omhyggelige med at bevare og beskytte de globale havs økosystemer. Vi har også sat beskyttelsen af mennesker og deres arbejdstagerrettigheder ved fremstillingen af disse produkter som et bindende mål.

MSC-mærket sikrer, at fiskebestandene forbliver på et bæredygtigt niveau. Et af kriterierne for denne fiskerimærkning er at anvende fangstredskaber ansvarligt, minimere bifangster og dermed bevare levesteder for fisk og andre havdyr på lang sigt. Derudover sikrer MSC-standarden, at alle leverandører revideres for deres tvangs- og børnearbejdspolitik.

ASC-mærket identificerer fisk og skaldyr fra akvakulturbrug, der minimerer indvirkningen på mennesker og miljø gennem ansvarlig avlspraksis.

Lidl fremmer disse organisationer, men kræver og understøtter samtidig, at de fortsætter med at udvikle sig. Derfor glæder vi os især over, at MSC 2020 har gjort gennemførelsen af sociale revisioner (SMETA, BSCI eller SA8000) i højrisikolande obligatorisk for alle indehavere af MSC-certifikater.

Lidl tager principielt afstand fra ulovligt, ikke-rapporteret eller ikke-reguleret fiskeri (IUU Fishing = Illegal, Unreported and Unregulated Fishing) og ulovlige fiskerimetoder. Lidl kræver, at koncernes leverandører af fisk kan spores tilbage i hele forsyningskæden. De bør derfor gøre brug af lavrisikoprocedurer og afstå fra at anvende råvarer fra IUU-fiskeri. Yderligere information kan findes i vores [manifest til bæredygtigt indkøb af fisk og skaldyr](#).

3.3.4 Fairtrade-bananer

Væsentlige risici: Lave lønninger, diskrimination, arbejdstageres rettigheder, klimaforandringer, vandforbrug

Bananen er den mest forbrugte friske frugt i verden. Konventionel banandyrkning indebærer imidlertid betydelige økologiske risici såsom tab af biodiversitet og ekstrem reduktion af antallet af handlede bananer. Sociale risici inkluderer overtrædelser af arbejdsrettigheder og for lave lønninger for arbejdstagere på plantager. Med vores engagement i Fairtrade-certificerede bananer sigter vi mod at bidrage til bedre leve- og arbejdsvilkår for producenterne og strengere miljøstandarder i vækstlandene. Derfor har Lidl udvidet sit sortiment af bananer med Fairtrade-certificering og påtaget sig ansvaret for en mere bæredygtig produktion af sine produkter. Siden sommeren 2019 har vi tilbudt økologiske og konventionelle bananer fra fairtrade i alle vores butikker. Således er den konventionelle banan med Fairtrade-certificering tilgængelig for kunder i hele Danmark. Siden 2006 har Lidl solgt ca. en milliard Fairtrade-bananer. Lidl har således nået endnu en milepæl i at udvide sit bæredygtige produktsortiment. Vores mål er at overbevise forbrugerne i Danmark om, at fair handlede bananer bør erstatte konventionelle bananer.

Fairtrade har en indvirkning i hele værdikæden og i alle produktionsområder i oprindelseslandene. For at opnå certificering skal producenter og bananplantager opfylde visse sociale, miljømæssige, økonomiske og politiske standarder: F.eks. er de nødt til gradvist at hæve lønningerne til et eksistenssikrende niveau, overholde arbejds- og sundhedsbestemmelserne, bekæmpe seksuel diskrimination og kønsbaseret vold og stræbe efter et mere bæredygtigt landbrug. Hele samfundet nyder godt af en fairtrade-præmie: Pengene skal bl.a. finansiere videreuddannelsesprogrammer for plantagearbejdere, nye skoler til børn og udvikling af infrastruktur.

Lidl arbejder dog ikke kun på at forbedre betingelserne for banandyrkning. Gennem medlemskaber i foreninger og initiativer med multi-interessenter (MSI'er) sørger vi sammen med andre virksomheder og interessenter for at skabe en positiv udvikling i vækstlandene. I 2016 blev vi f.eks. den første discountvirksomhed til at deltage i World Banana Forum og dermed aktivt bidrage til bedre produktions- og arbejdsvilkår i banansektoren.

Sidst, men ikke mindst, tager vi med vores samarbejde seriøse skridt for at opnå eksistenssikrende lønninger i banansektoren. I samarbejde med World Banana Forum og Global Living Wage Coalition fastsættes der benchmarks for eksistenssikrende løn, som skal håndhæves af Fairtrade-certificeringskravene. Samtidig kan fairtrade-præmier anvendes specifikt til direkte indkomststigning. Initiativerne med multi-interessenter repræsenterer producentens interesser på en afgørende måde.

3.3.5 Bæredygtig forsyningskæde for soja

Væsentlige risici: Diskrimination, skovrydning, tab af biodiversitet

Den globale efterspørgsel efter soja er steget betydeligt i de senere år. Soja anvendes hovedsagelig som foder til dyr som kylling, grise eller køer. Den høje efterspørgsel har også negative virkninger: Skove ryddes for at skabe areal til dyrkning af soja, og dermed ødelægges levesteder for planter og dyr, og biodiversiteten bliver mere og mere truet. Hertil kommer, at dyrkning af monokulturer og intensiv anvendelse af pesticider udvasker jorden og fører til erosion. Disse miljøvirkninger har negative konsekvenser for lokalbefolkningen, hvoraf nogle desuden påvirkes af konflikter om brugsrettigheder til jord.

I vores egne mærkevarer har vi siden udgangen af 2017 og som en del af Dansk Alliance for Ansvarlig Soja forpligtet os til årligt at købe certifikater fra RTRS, som dækker 100% af vores sojaaftryk. RTRS er den mest anerkendte institution til fastsættelse af kriterier for mere bæredygtig soja og har udviklet regler, processer og certificeringskrav til mere bæredygtig dyrkning af netop denne råvare. Certificeringen garanterer, at de grundlæggende rettigheder for de oprindelige jordejere, lokalsamfund, medarbejdere på plantagerne, småbønderne og deres familier respekteres og tilgodeses fuldt ud. For at blive certificeret skal bønderne dokumentere overfor uafhængige auditører, at de udfører de aftalte tiltag og lever op til målsætningerne.

Frem til nu har der kun været små mængder bæredygtig og GMO-fri soja til rådighed. For gradvist at øge sin andel har Lidl lanceret et tværnationalt sojainitiativ i 2017. I samarbejde med nonprofitorganisationen ProTerra Foundation støtter Lidl økonomisk overgangen til mere bæredygtig og GMO-fri sojadyrkning i Brasilien, som er det vigtigste produktionsland for soja. ProTerra-standarden certificerer udelukkende GMO-fri soja. Standarden forpligter til mere bæredygtige landbrugsmetoder og fastsætter standardkriterier for bedre arbejdsvilkår og beskyttelse af kommuner, der regulerer f.eks. arbejds-sikkerhed og forbud mod børne- og tvangsarbejde.

I 2019 udvidede vi Lidls sojainitiativ med et partnerskab med organisationen Donau Soja. Donau Soja er forpligtet til sojadyrkning i Donauregionen, og under Europe Soya-mærket skal soja endda dyrkes i hele det samlede europæiske område. Programmet fremmer GMO-fri, bæredygtig og regional proteinforsyning. Som led i et proteinpartnerskab understøtter Lidl sojabønderne i Kroatien og Serbien økonomisk i overgangen til certificeret soja. Dette vil styrke den anden søjle i vores sojastrategi.

3.4 Forbedring

Vi undersøger løbende effektiviteten af vores tiltag og forbedrer dem i overensstemmelse hermed. Vi opnår dette ved hjælp af en konstant udveksling med vores interessenter samt ekspertisen fra vores partnere, leverandører og NGO'er. Derudover understøtter vores CSR-indkøbsstyring denne proces gennem overvågning og regelmæssig rapportering. Resultaterne af denne dialog bruges til at leve op til vores due diligence-forpligtelser.

I forbindelse med dette spiller fungerende klageprocedurer og afhjælpende foranstaltninger en vigtig rolle: Enhver, der har observeret potentielle krænkelse af menneskerettighederne eller endog er berørt af dem, skal have adgang til et kontaktpunkt. Vi mener, at effektiv klagehåndtering kan hjælpe med at identificere problemer tidligt og afdække krænkelse af menneskerettigheder. Derfor overholder Lidl FN's retningslinjer for erhverv og menneskerettigheder (UNGP) og forpligter sig til en legitim, frit tilgængelig, juridisk kompatibel, gennemsigtig, forståelig og afbalanceret klageproces baseret på udveksling og dialog, samtidig med at vi får en kilde til vedvarende læring. Disse klageprocedurer er en del af vores [Code of Conduct](#).

Lidl Danmark har skabt mulighed for at rapportere krænkelse af menneskerettigheder samt sociale og miljømæssige krænkelse og har etableret et online rapporteringssystem. Alle indgående meddelelser behandles af den uafhængige Compliance Officer. Det online rapporteringssystem er et internetbaseret program, som kan tilgås fra enhver enhed med internetforbindelse via følgende link: [Gå til online rapporteringssystem](#).

Lidl Danmark vil indføre yderligere specifikke klageprocedurer for særligt risikable forsyningskæder. Lidl er f.eks. aktivt medlem af en arbejdsgruppe i Bangladesh Accord, der har til opgave at udvikle en passende klagemekanisme for tekstilarbejdere i Bangladesh.

3.5 Kommunikation

I vores CSR rapporteringer forpligter vi os til løbende og omfattende at give interne og eksterne målgrupper oplysninger om vores udfordringer, fremskridt og seneste resultater. Som en del af vores gennemsigtige og fuldstændige rapportering er vi forpligtet til følgende:

- Vi foretager regelmæssige risikoanalyser for hele rækken af vores forsyningskæder. Vi evaluerer løbende resultaterne og offentliggøre dem fra 2020 og fremefter, og vi drøfter dem årligt med vores interessenter.
- I **2020** vil vi arbejde hen imod en tilgang til at fremme eksistenssikrende indkomst og lønninger i vores globale forsyningskæder og dermed yderligere reducere lønforskellene. Med henblik herpå har vi allerede truffet foranstaltninger i følgende forsyningskæder:
 - Appelsinforsyningskæden i Brasilien (som en del af [CSR Juice Platform](#))
 - Kakaoforsyningskæden i Ghana (som en del af [WayToGo-projektet](#))
 - Bananforsyningskæden i Ecuador (som en del af [Fairtrade-partnerskabet](#))
 - Tekstilforsyningskæden i Cambodja, Myanmar, Bangladesh og Tyrkiet (som en del af [ACT](#))

Ud over disse store projekter gennemfører vi løbende programmer, der direkte støtter kvinder, små landmænd og arbejdstagere i de prioriterede forsyningskæder og forbedrer deres chancer for at tjene en eksistenssikrende indkomst eller løn. Med henblik herpå ønsker vi at fremme udviklingen af et benchmark til eksistenssikrende løn/indkomst.

- Fra maj **2020** øger vi gennemsigtigheden i vores internationale forsyningskæder og giver flere oplysninger om vores Tier 1-leverandører. Disse omfatter navne og adresser på producenterne af vores nonfood-produkter fra egne mærkevarer.
- Frem til udgangen af **2021** gennemfører vi tre sociale konsekvensanalyser, såkaldte konsekvensanalyser af menneskerettigheder, i vores forsyningskæder med særlig høj risiko. Fokus er på virkningen af vores forretningsaktiviteter inden for menneskerettighedsrisici, der rammer især kvinder, små landmænd og arbejdstagere. Vi starter med undersøgelser af te i Kenya, bananer fra Sydamerika og bær i Spanien. Som led i denne proces vil vi samarbejde med interessenter, herunder civilsamfundsorganisationer, medarbejderrepræsentanter og lokalsamfund. Vi offentliggør resultaterne af de tilsvarende handlingsplaner.

- Fra **2021** gør vi dette tre gange om året (indtil 2025). Vi vil løbende gennemgå vores tilgang og videreudvikle den ved hjælp af globalt anerkendte metoder.

Vi planlægger at give nem adgang til gennemsigtige klageprocedurer og effektive

- afhjælpende foranstaltninger for potentielle interessenter i forsyningskæder med særlig høj risiko inden udgangen af **2021**.

Frem til udgangen af **2021** offentliggør vi et manifest om ligestilling mellem mænd og

- kvinder i forsyningskæden.

4. Organisation og ansvar

Ledelsen hos Lidl Danmark er ansvarlig for virksomhedens due diligence-forpligtelser. Inden for landeorganisationerne skal indkøbsafdelingerne forestå implementeringen, og specialafdelingerne udveksler regelmæssigt synspunkter på tværs af landene. Eksterne eksperter rådgiver og hjælper virksomheden med at definere tiltag og mål for gennemførelsen af virksomhedens due diligence-forpligtelser.

